

PRAKTIČNA PITANJA

NA TRI KRALJA ILI KAKO VAM NIJE DRAGO

ŽIVAN BEZIĆ
Teologija u Splitu

UDK 253.1 (259)
Visoko stručni rad

Jedna od Shakespeare-ovih drama nosi naslov "*Na tri kralja ili kako vam drago*". Mi katolički svećenici na blagdan Sveta tri kralja doživljavamo svake godine u stvarnosti, ne na pozornici, jednu drugu živu dramu - ali iz književnog roda tragedije - koja se zove *blagoslov kuća*¹ a zaslužila bi podnaslov "*Kako vam nije drago.*"

Onako kako se često puta odvija taj sveti obred zaista nam ne može biti drago. Mislim da je taj osjećaj nevoljkosti doživio, u većoj ili manjoj mjeri, svaki od nas svećenika. U nekim se slučajevima doživljuju doista dramske scene, koje bi se katkada mogle nazvati i komedijama, najčešće su prave duhovne tragedije ili još gore - tragikomedije!

Stoga osjećam poziv svoje savjesti da o tome otvoreno i pošteno progovorimo. Onako kako se trokraljski blagoslov obavlja kod nas u srednjoj Dalmaciji, a po pričanju mnogih, bojim se da se nešto slično

---

¹ Taj naziv dobro odgovara seoskim prilikama, gdje obično svaka obitelj posjeduje svoju kuću. U gradu bi bio točniji naziv "blagoslov stanova" ili "domova". Ipak ni prvi ni drugi termin nije potpuno ispravan. Crkvi naime nije namjera u prvom redu blagoslivati prostorije, nego ljude koji u njima borave i rade, pa bi najadekvatnije im za taj obred bio "blagoslov obitelji", kako to i čini novi katolički euhologij, tj. red blagoslova.

Međutim pošto se istodobno blagosivaju također i oni prostori u kojima ne žive obitelji, nego i druge vrste ljudskih zajednica (kao što su škole, zavodi, bolnice, uredi, zgrade, tvornice, brodovi, hoteli, i sl.) nije krivo reći i "blagoslov kuća". Razumni vjernici znadu da se zapravo radi o njima samima, o njihovom osobnom blagoslovu.

odvija i u ostalim krajevima Lijepe naše,² nije u redu. Uistinu me je strah da se ovaj "blagoslov" ne pretvori u njegovu suprotnost - prokletstvo.

Budući da u tokraljskoj drami sudjeluje više "lica", reći ćemo ponešto o svakom sudioniku rečene drame.

Svećenik

Tko je blagosivatelj?

Prvo i glavno lice u blagoslivljanju domova jest svakako svećenik. To je u pravilu sam *župnik* župe, jer je blagoslov kuća župnikovo pravo i dužnost. Razumije se, isto pravo pripada i svim njegovim kleričkim pomoćnicima, odnosno onim svećenicima koji, ne nose naslov župnika, stvarno vrše sličnu službu. Dakle i sužupnici, dožupnici, pažupnici i zažupnici.³ Dozvolom župnika blagoslov domova mogu obavljati i ostali svećenici te još i đakoni.

Vlastiti župnik

No, što se događa, osobito u gradovima? Neki "prerevni" župnici ili svećenici iz susjednih župa upadaju na tuđi teritorij i tamo vrše, tj. vršljaju, blagoslove. Oni se obično opravdavaju izgovorom: "Vjernici su me pozvali." (A meni je dobro poznato da to uvijek nije istina!). Pretpostavimo da jest tako, ali je u tom slučaju uljez dužan poučiti vjernike o njihovoj župskoj pripadnosti (jer oni to u gradu često i ne znaju) te nikako ne prihvatiti takav poziv, već ih uputiti vlastitom župniku. No, pravi je problem u motivaciji uljezova odaziva: s kojih razloga on svjesno gazi tuđa prava i crkvene propise?

Kod stvaranja novih župa, i s time u svezi dijeljenja starih, opet se kojiput događaju sukobi i sablažnjive svađe. Obično bivši pripadnici stare

² Kako čujem od drugih, i kod "križeca" u Sjevernoj Hrvatskoj obred se blagoslova pretvara u sakupljanje darova. Kola iz farofa polaze prazna (ne brojeći časna tjelesa župnika, kapelana i kočijaša), a vraćaju se puna "blagoslova Božjeg", baš onoga kojega je Bog prokleo.

³ *Sužupnik* je svećenik član župničke ekipe, *dožupnik* je župnikov pomoćnik (vikar), *pažupnik* je upravitelj osobne ili kategorijalne crkvene zajednice, a *zažupnik* je zamjenik župnika u njegovoj odsutnosti. O crkvenoj sam terminologiji potanje pisao u *Bogoslovskoj smotri*, br. 3-4, g. 1992, str. 295-299.

župe žele da im i dalje dolazi blagosivati kuće nekadašnji župnik. To je i razumljivo, ali se najgore dešava onda kada takve želje podstiču ili im nerazumno udovoljavaju sami svećenici. U tim prigodama znade doći i do tužnih scena. Doista se blagoslov, našom krivicom, može pretvoriti u prokletstvo.

Način blagoslova

Neki blagosivaoci sami obezvrjeđuju i profaniraju svoj blagoslov. Najčešće to čine nedoličnim odijevanjem. Na selu se još kako-tako čuvaju stari običaji kod blagosivanja, ali je u gradu kleričko odijelo gotovo nestalo. Mjesto da blagosivalac dođe u propisanoj liturgijskoj odjeći (reverenda/habit, kota i štola), neki dolaze samo u klerdžemenu, neki u civilu s malim križićem na reveru, a neki i bez križa. Takav način odijevanja kod nas je započeo u eri komunističkih progona, pa se njime htjelo, tobože zaštititi vjernike i očuvati ih od raznih neugodnosti. Danas više nema takve opasnosti, a zašto se onda ipak nastavlja laicističkom modom? Da razlog takve "civilizacije" i "sekularizacije" ne leži možda u samom svećeniku?⁴

A što reći o samom načinu blagosivanja? Držimo li se propisanog obreda? Izmrsmo li na brzinu i mehanički napamet naučeni tekst, bez sabranosti i pobožnosti? Molimo li skupa s ukućanima? Osjete li oni u našim riječima iskrenu i zauzetu pastirsku dušu? Ili možda u nama naziru najamnika koji je došao formalno izvršiti svoj (plaćeni!) posao?

Svrha blagoslova

Dogodi se katkad da nekoji župnik zlorabi ovaj blagoslov u svrhe koje s blagoslovom nemaju veze. Možda opominje dužnike koji nisu platili redovinu (lukno), nisu doprinijeli za uzdržavanje crkve ili se nisu odazvali na neku župsku akciju. Neki put iskorištavaju blagoslov domova za obavljanje popisa župljana, što nikako nije u redu činiti baš u ovoj prigodi. Jednom sam se, još u komunističko doba, našao o Novoj godini kod jedne prijateljske obitelji, čiji su svi članovi visoko školovani ljudi, koji su nedavno stigli u tu župu, a nalazili su se na izloženim položajima u

---

⁴ Srećom se blagoslovi kuća obavljaju u zimsko doba. Kad bi to bilo za ljetne vrućine, koliki bi se blagosivaoci pojavili u samoj košulji!

društvu. Na vrata bane mlad čovjek u civilu s velikim rokovnikom u ruci. Izjavi da je novi župnik te da je došao blagosloviti stan i obaviti popis vjernika svoje župe. Odmah sam primijetio na licu domaćina, a i ostalih ukućana, veliku neprijatnost, oklijevanje i namjeru da otprave došljaka neobavljena posla. Srećom sam prepoznao tog svećenika i stvar je završila dobro. No, je li to pastirski i razborit postupak i smije li se, osobito u ono opasno doba, sasvim nepoznat usuditi obavljati popis vjernika? Nije li mogao sličan blagoslov odglumiti i bilo koji spretni udbaš?⁵

Unovčenje blagoslova

Međutim, ono najgore što se zbiva povodom blagoslova domova jest sakupljanje darova. Možemo lako zamisliti da su mnogi dobri vjernici htjeli u toj prigodi nagraditi trud svoga župnika. Ali ono što ne mogu nikako razumjeti jest činjenica da su svećenici uopće mogli prihvatiti takav način nagrađivanja. Kako nisu osjetili, baš u toj prigodi, opasni smrad simonije? Mnogi će reći: "Pa primamo darove i u crkvi prigodom sprovoda, vjenčanja itd." (tzv. štolarina). Ni to nije dobro, bilo bi bolje da niti tada niti na tom mjestu ne primamo nikakve nagrade. Ali je ovdje slučaj utoliko gori što mi sami dolazimo kućama vjernika i nudimo im blagoslov, često puta nepozvani a, budimo iskreni, kojiput i nepoželjni. Je li onda čudo da veliki broj ljudi misli da mi dolazimo upravo s nakanom da nešto jeftino zaradimo?!

Možda ćete primijetiti: pretjeruješ. Nažalost, ne pretjerujem. Evo vam jedan meni veoma poznat slučaj. U župi u kojoj do tada uopće nije postojao običaj blagoslova kuća, novi ga je župnik smjesta najavio. Pri tome nije zaboravio reći s oltara: "Znate, u toj se prigodi dariva župnika. Tako rade posvuda." Slijedeće je godine još nadodao: "Znate, meni dajte napose moj dar, a napose remeti." (Razlog: kod blagoslova kuća ga je pratio mjesni remeta, pa je župniku bilo teško nešto od svoga odvojiti za sakristana.) Treće je godine prije blagoslova isti župnik preporučio narodu u crkvi: "Kako je to tradicija, ne zaboravite nagraditi svog župnika, a za remetu to učinite napose."

---

⁵ Bez obzira na politički režim, nikada ne valja, pa ni danas, profanirati blagoslov kuća ne znam kako korisnom operacijom. Blagoslov je samo blagoslov i ništa drugo.

Tako je to činio taj "dušobrižnik". A je li on jedini? Koji glavni motiv potiče svećenika da blagosiva kuće vjernika? Upravo u tom grmu leži zec. Ako je njegov pravi cilj zaista slava Božja i duhovno dobro vjernika, zašto onda traži i prima darove? Možda mu sakupljanje novaca i nije glavni cilj, ali čemu onda dopušta đavlu da mu kvari trud i svrhu rada? Nemojmo se zavaravati: uzimanje darova prigodom blagoslova kuća nije pastirsko ni pastoralno djelo, nego upravo antipastoralno, vražje. To je sotonski upljuvak u sveti čin. Primanje darova poništava pozitivni učinak molitve, a izaziva upravo onaj suprotni - negativni.

Možemo mi pričati vjernicima štogod hoćemo, možemo čak imati u svojoj duši najplemenitije nakane, što sve to koristi ako u istom času naše ruke blagosivlju i ujedno uzimaju novac, "đavolski izmet", kako je rekao Papini. Doklegod budemo prihvaćali tu ogavnu nagradu, sami od sebe pravimo nagrdu. *Contra factum non datur argumentum!* S punim ćemo se džepovima teško moći oprati pred sumnjičavim vjernicima, a da o nevjernicima i ne govorimo.⁶

Što reći o apsurdnom i nekršćanskom opravdanju: "A od čega ćemo živjeti? To mi je najveći prihod." Ako je to naše opravdanje, čemu smo onda učili teologiju, jesmo li uopće shvatili pastoral i zašto smo pošli u svećenike? Je li ikada koji svećenik umro od gladi?! Vjerujemo li uopće u providnost Božju? Što je zapravo s mojom vjerom?

Neki opet drže da je blagoslov kuća sjajna prigoda za sakupljanje priloga u korist crkve ili Crkve općenito. Opet jedan đavolski upljuvak! Nikakav dobar cilj ne opravdava loša sredstva. Naš blagoslov ne smije postati ni sredstvo ni izlika za bilo koji plemeniti cilj. Nema uzvišenijeg cilja od spasa duša koje su nam povjerene. *Salus animarum suprema lex!*

Doklegod budemo vezivali blagoslov s primanjem novca ili bilo kojih drugih darova, od našega truda nema ništa. Zapravo mi: umjesto blagoslova sijemo prokletstvo, za sebe i za vjernike.

---

⁶ Žalosno je da tu praxu odobravaju i sami biskupi. Barem o tome šute, a "qui tacet, consentire videtur". Kad sam kao župnik odbijao primiti novac prigodom blagoslova kuća, bio sam od nekih "revnih" vjernika tužen biskupu. I znate li kome je on dao pravo? Mene je pozvao na odgovornost i kazao mi. "Time stavljaš u nepriliku svoje kolege." A što stavljam u nepriliku vjeru svojih vjernika, to nije važno. A jedan od tih kolega mi je spočitnuo: "Što se praviš svetac!"

Pratnja

Osim problema što ih stvaramo sami sebi, našim se mukama pridružuje i ponašanje onih koji nas prate pri blagoslovu kuća!

Uloga remete

Ako nas prate remete (sakristani, mežnari), oni su nam redovito mučan problem. Najčešće se ponapiju kod uobičajenih "čašćenja" što prate ovaj blagoslov i koji li edifikantan primjer za vjernike! (Jedva se usuđujem dodati, i to među zgrade: a što istom ako se opije i sam blagosivalac?!) U nekim selima i po dvoje sakristana nose sa sobom velike košare. U koju svrhu, za koga? Mogu li se oni, a skupa s njima i mi, pravdati da nam nije stalo do darova? Kojiput remete i glasno najavljuju: "Ovo je za popa, a ovo za nas!" I kojeg li divnog psalma kad nakon te antifone čuješ epifonu u prigovoru domaćici na ponuđenom daru!

U dvjema župama, u kojima sam služio, za remete je blagoslov kuće bio zapravo čas sakupljanja "remetarije". Dakle, neka vrsta harača. O sveti Bože, na što smo spali, sve u Tvoje ime! Ako im se još i župnik pridruži prigovorom o zaostaloj redovini, koje li sreće za sirotinju! Kojeg li blagoslova za tu sretnu kuću! Kakvim će nas osjećajima dočekati dojučih godina? Pri sakupljanju harača neki su remete bili spremni i na kavgu, a padale su i prijetnje ("Neću ti zvoniti kad umreš!"). Divnog li blagoslova uz ovako "vesele i mokre" pratioce! Kad sam im zabranjivao traženje godižbine", oni su mi to činili iza leđa.

U vrijeme komunizma, naročito u prvoj godini župnikovanja novog župnika, remete, zvonari i crkvinari su nam katkada trebali za tjelesnu sigurnost (zlu ne trebalo!) a i stoga da nam pokažu u koju kuću možemo ući i gdje nas očekuju. Sad je taj razlog otpao, pa ako se naši zvonari ne vladaju kako dolikuje svetosti obreda, najbolje je da i oni otpadnu.

Ministranti

Župniku je mnogo ugodnije ako se nalazi u društvu svojih ministranata, ali ni njihova pratnja nije bez izvjesnih neprilika. Ako su nam u pratnji samo jedan ili dva ministranta, još se stvari mogu odvijati

normalno. Jao nama ako ih je više, ako buče i galame, ako zaviruju u svaki kutak kuće, ako “štonavaju” pjevajući popratne pjesme, ako prolijevaju svetu vodu ili prosipaju po podu sadržaj kadionika. Najgore je pak ako i oni nose svoju košaru, kesu ili škrabicu, pa se odmah pri ulazu s njima namještaju pred nosom domaćina.

U nekim je selima običaj da uz “popića” svećenika prate i čitave rulje dječurlije. I ta nam draga djeca znaju biti prava pokora. Ulaze u stanove i premeću stvari, traže bombone, suhe smokve, rogače, kolače i slične đakonije.⁷ Negdje je običaj da djeca ne ulaze u kuću, ali im domaćini bacaju te đakonije kroz prozor na ulicu. Opet jedan dražesan prizor: cijela se rulja baca na tu “manu nebesku”, gaze se, psuju, guraju, izvlače zgažene slatkiše iz ulične prašine i stavljaju u usta. Na zdravlje! Sreća je što se njima ne nudi ni vino ni rakija, pa su u svakom slučaju ugodniji od remeta. Oni naš blagoslov “začine” na svoj djetinji i deranski način, no nisu na sramotu blagoslova. Dapače, doprinose njegovoj dramatičnosti.

Crkveni pjevači

U jednom broju seoskih primorskih župa svećenika su znali pratiti na blagoslovu kuća i crkveni pjevači. Sjajan i pohvalan običaj! Ne znam da li se, i koliko se, kroz ovo pola stoljeća zatiranja vjere uspio održati. Njihovo pjevanje daje blagoslovu posebno svečano obilježje. Cijelo selo odjekuje pobožnim popjevkama i odiše mirisom tamjana. “U se vrime godišća” glasni i zvučni blagoslov Božji lebdi nad čitavim mjestom.

No, i tu se odmah nađe i napasnik. Umiješa se u svete pjesme svojim alkoholom. Doduše, ne baš u svakoj kući, ali u svim “boljim” kućama pjevači bivaju počašćeni slatkišima, vinom, rakijom ili likerima. Naravno, malo zatim i oni postaju “veseli”, a njihova pjesma namah glasnija, njihovo grlo sve promuklije a noge sve neposlušnije. Svećenik je mnogo puta primoran intervenirati te neke pjevače udaljiti iz blagoslovne povorke. Nimalo ugodna dužnost.

---

⁷ Pripazite na korjen riječi đakonija. Znači li to da ni današnji mali “đakoni” nisu mnogo drugačiji od nekadašnjih?

Domaćini

U veoma važne "*personae dramatis*" spadaju svakako i primaoci blagoslova. Na selu, u većini slučajeva, to budu svi članovi obitelji, od najmanjih do najvećih. Dočim u gradu naći sve pripadnike obitelji na okupu doista je rijedak slučaj. U gradskim se stanovima najčešće nađe sama domaćica, a kojiput i koje dijete, starac(ica) ili bolesnik.⁸

Doček ukućana

Tamo gdje svećenik, ili netko iz pratnje, sa sobom nosi križ, ukućani ga poljube i križaju se, pa se odmah stvori ozračje pobožnosti.⁹ Neki svećenici običavaju pozdraviti i kratko se pozdraviti sa svakim članom obitelji prije bređa, a neki poslije. Ako se pozdravljanje obavlja prije obreda, valja pred sam obred s nekoliko pobudnih riječi nazočne pripremiti na sveti čin.

U gradu se nažalost doček svećenika redovito zbiva uz izraze iznenađenja ("nismo se još nadali"),¹⁰ žurnog popravljavanja kućne haljine te nervoznog traženja novčanika po džepovima ili po ormarima. Taj čas kopkanja po novčaniku ili torbi bio mi je uvijek najmučniji od svih muka koje prate naš blagoslov. Iz toga spontanoga gesta domaćice najbolje se vidi što ona smatra bitnim za blagoslov i što ona u sebi pretpostavlja da je najvažnije i za samog svećenika. "Najvažniji" je, eto, novac! Jer ona ne želi ostati dužna, jer tako rade i drugi jer "pop mora biti plaćen" za svoj posao.

⁸ A vrlo često se nađu i zatvorena vrata. U stanu ni žive duše. Svi raspršeni u gradu svaki za svojim poslom. Oni najbolji ipak ostave ključ sušeidma, a poneki kasnije dođu do župnika moleći za naknadni blagoslov. Za vrijeme pokojne Jugoslavije su neki kukavci namjerno izbivali iz stana da bi izbjegli alternativu: primiti svećenika (i zamjeriti se šefu ili partiji) ili ga odbiti, što im je bilo neugodno.

Za ilustraciju evos amo jednog slučaja što sam ga doživio u Splitu. Neka krojačica me je izričito došla moliti za blagoslov stana. Došao sam u dogvoreno vrijeme a u krojačnici zatekao oficira JNA. Ustrašena mi krojačica dobaci hladno: "Ne trebam vas i ne dolazite mi više!" Jednom drugom zgodom me je neki osvetoljubivi susjed poslao u oficirski stan ne bi li napakostio tom oficiru.

⁹ Posebno je pitanje koliko je ljubljenje raspela higijenski čin. Bilo bi potrebno nositi sobom i neko mirisavo dezinfekcion sredstvo i redvito raskuživati propelo za poljubac.

¹⁰ Stoga ne valja početi s blagoslovom izjutra rano. Domaćice stvarno nemaju vremena za pospremanje stana (otpremanje muža na posao i djece u školu, odlazak na pazar i sl), a njoj je ipak mnogo stalo do toga da joj se stan nađe "u redu".

Na taj način je i blagoslov, "plaćen". Uzorna trgovinska razmjena, zar ne? Tako je blagoslov dobro unovčen.

Ozračje blagoslova

Druga nevolja kućnog blagoslova jesu tranzistori, radio i televizija. Danas su gradske, a sve više i seoske, domaćice naviknute obavljati svoj posao uz muziku s nekog aparata ili u slušanju reklama i vijesti. U svom uzbuđenju (iznenađenju? nelagodnosti? prekidanju njezina posla?) ona zaboravlja ugaziti aparat koji i dalje odjekuje stanom. Neke pak smatraju da pop-glazba i ne treba smetati pop-blagoslovu. Eto nove neprilike za blagosivatelja: moliti uz buku pop-glazbe ili zamoliti za prekid dernjave.

Zajednička molitva

Obrednik "Reda blagoslova" preporučuje da blagoslovna molitva bude zajednička, da u njoj sudjeluju svi ukućani te da svi odgovaraju na svećenikove molitvene pozive. Tako obrednik, a kako naši vjernici? Naravno, skupno moljenje će zavisti o vjerskom odgoju ukućana i njihovoj liturgijskoj formaciji. Nažalost, doživljena iskustva idu većinom u negativnom smjeru. U gradu naročito. Ako još k tome i pratioci šute (zabavljeni promatranjem namještaja ili čašice na stolu), blagosivalac govori i odgovara sebi u bradu, okružen mûkom i mûkom. A kojim su mislima, dok traje molitva, zabavljeni domaći šutljivci? ("Kako mi se to dogodilo da nije sve u redu? Gledaj onog bezobraznog dječaka što mi dira stvari! Koliko ću dati popu?")

Gdje je tu zajednička molitva i njezin blagoslov?

"Zalijevanje" blagoslova

Gorki okus razočaranja svećeniku ne može zasladiti ni "čašćenje" što ga na kraju čeka. Je li moguće slatkišima zatomiti gorčinu duše? Kako utopiti svoju golemu tugu u čašici likera? I kako se obraniti od prijateljskog nuđenja na koji te prisiljavaju od samog početka blagoslova već toliki ljubezni domaćini? A kako ti je pri duši kad opaziš kako tvoji pratioci spremno pružaju ruke za čašicom, ne znam kojom po redu? A možda su već "pod gasom" do stropa. Srećom te ne nude u svakoj kući,

ali koja korist kad je već sam blagoslov utopljen u prokletstvu alkohola i mamone!

Kako li je daleko stvarnost od ideala! Naša sveta voda škropi samo odijela i namještaj, a sami se ljudi škrope iznutra drugom vrstom tekućine "blagoslovljene" od neprijatelja Božjega...

Katarza i rasplet

Dosadšnjim izlaganjem smo obavili samo prvi dio posla, tj. ekspoziciju i prve faze trokraljske drame s njezinim zapletom i peripetijama (od kojih je najgora ona s blagoslovom zagađenim novcem) a još nam preostaje rasplet s njegovom katarzom. Do raspleta ove drame ne može doći bez istinske katarze. A katarzi nema mjesta bez uočavanja tragične krivnje, bila ona osobna ili kolektivna, baštinjena ili uzrokovana prilikama vremena i mjesta, svjesna, podsvjesna ili nesvjesna.

Blagoslov stana - da ili ne?

Pred koje nas dakle probleme stavlja potrebna sanacija ovog svetog obreda? Prije svega, moramo postaviti pitanje: ako je naš blagoslov kuća toliko folkloriziran, tako deformiran i kontaminiran stranim natruhama, ima li ga smisla uopće održavati? Odgovor je jasan: ima! Ali uz uvjet da ga se o č i s t i od svih deformacija, a u prvom redu od sakupljanja novca i darova. Blagoslov vjernika u njihovim domovima je u sebi divna humana i religiozna gesta. Nešto uzvišeno i spasonosno. Pripada srži naše vjekovne crkvene prakse, prenosi samu Crkvu u katoličke domove i od njih čini crkvu, Božje svetište. Ovaj sveti obred je toliko pobudan, dragocjen i potreban da ga treba i dalje sačuvati i vršiti u svoj njegovoj ljepoti i čistoći. Ne smijemo ga ostaviti na razini folkloru i običaja, nego ga visoko dignuti na razinu svetinje.

Hoćemo li polaziti u kuće naših župljana samo na njihov poziv ili ćemo ići svima redom? Razumije se samo po sebi da bi bilo najljepše kad bi nas svaka obitelj posebno pozvala, ali to ne mora biti izričit način.¹¹ Razumna je pretpostavka da svaka katolička kuća želi blagoslov

¹¹ U vrijeme komunizma građanske su vlasti zahtijevale izričit poziv za blagoslov, pa su više puta kažnjavale svećenike koji bi "zalutali" u partijske kuće, a nisu praštale ni

Božji. A u velikim građanskim aglomeratima moramo računati i na zaborav pozivanja. Osim toga u prilog ovog obreda nuka nas teološka spoznaja da Bog ne čeka samo na poziv čovjeka, nego mu ga i sam rado nudi.

Uskraćivanje blagoslova

A što onda ako nas zovu u kuću nedostojni sinovi i kćeri Katoličke crkve? Npr. javni grešnici. Hoćemo li odbiti kućni blagoslov? Ovdje treba učiniti dvije distinkcije: s obzirom na sam blagoslov i s obzirom na grješnika. Kućni blagoslov spada u kategoriju blagoslovina (sakramentalna) a ne sakramenata. Prema tome u ovome slučaju se ne traži ona strogost koju zahtijevaju sakramenti. A što se tiče grješnika, moramo promisliti da smo svi grješnici, pa i mi sami koji dijelimo blagoslov. Također moramo imati na pameti da blagoslov nosimo ne u prvom redu radi krivca, nego čitavoj obitelji, u kojoj možda ima i nevine dječice. Individualnu krivnju ne smijemo poopćavati. Ovim blagoslovom vrednujemo obitelj kao zajednicu, a ne pojedinca u njoj.

Zbog toga, naročito ako smo izričito pozvani od "loših" vjernika, ja bih preporučio u tom pogledu blagost,¹² veću nego kod odbijanja crkvenih sprovoda (na tom području postoje formalni kanoni, što nije slučaj za blagoslov domova) i kod dijeljenja sv. sakramenata. Možda će ovaj blagoslov biti onaj milosni čas koji će potaknuti i pokrenuti obraćenje. Zar nismo svi upravo prigodom kućnih blagoslova doživjeli sreću da sredimo toliko neregularne brakove, pospješimo pohađanje vjeronauka, primanje propuštenih sakramenata itd.?

Kućni posjet?

Neki župnici žele postići da im blagoslov kuća bude ujedno i kućni posjet. Žele, naime, jednim hitcem pogoditi dva zeca. Je li to moguće u ovom slučaju? Vrlo teško. S dva razloga. Prvi: blagoslov obitelji i domova

---

svojim članovima i ovisnicima koji su nas primali. U ono doba, zbog nas i vjernika, trebale su raznovrsne mjere opreza.

¹² Istu ćemo blagost iskazati i u odnosu s inovjercima. Ako oni sami žele katolički blagoslov - bez ikakvog privida prisile - rado ćemo udovoljiti njihovim željama. Jedino tamo gdje bi se smatralo nasilnim "pokrštenjem" ili "pokatoličenjem", ne bi bilo pametno pristupiti blagoslovu.

te pastoralni posjet kuća nisu ista dušobrižnička kategorija i nemaju iste svrhe. Drugi: o blagdanu Bogojavljenja nema dovoljno vremena da blagoslov i posjet istodobno i u cijelosti postigne svoju punu svrhu. Uobičajni trokraljevski blagoslov odvija se u ozračju božićnog misterija te bi ga trebalo obaviti u sâmo božićno vrijeme, ali tada nemamo dostatno vremena za obavljanje oba posla kako treba. Vjernici koji dolaze posljednji na red gube strpljenje te za njih blagoslov gubi svoj božićni čar. Osim toga, naši pratioci pri blagosivanju zapreka su nam za svaki povjerljivi pastoralni razgovor s obitelji.

Za pastoralni posjet obiteljima je naprotiv pogodno svako godišnje doba (osim ljetnoga). I tada ga možemo obaviti na miru i bez ikakve žurbe, u najpogodniji čas.

Sam ili s pratnjom?

Je li bolje dijeliti bogojavljenki blagoslov sâm ili uobičajenom pratnjom? Uz pretpostavku da već spomenuti pratioci vrše svoju ulogu pobožno i dostojanstveno, znakovitiji je takav svečani i mnogoljudni blagoslov. No, iz svog i tuđeg iskustva znamo da je to, nažalost, rijedak slučaj. Još bi nekako to i išlo kad ne bi bilo po kućama nikava "čašćenja". Iskustvo nam je pokazalo da blagoslov i alkohol ne mogu nikako ići skupa. Ako nam poslije opetovanih pokušaja nipošto ne uspije odgojiti našu pratnju u duhu liturgije, zaključak je jasan.

Ipak na selu (jer u gradu nije moguće) javni blagoslov s tradicionalnom pratnjom ne valja olako žrtvovati. Stoga nam je dužnost uhvatiti se u koštac s nevaljalim običajem čašćenja uz alkohol. Svećenik mora prije svih i pred svima pokazati dobar primjer apstinencije.¹³ Ako nam ne bi uspjelo odvratiti ukućane od čašćenja a pratiocima od opijanja, onda je bolje blagosloviti domove bez njih. Dobro veli talijanska poslovice: "*Meglio solo che mal'accompagnato.*"¹⁴

¹³ Kad blagoslov domova traje čitav dan bez prekida, svećenik i pratioci su prisiljeni negdje nešto pojesti. Neka to nikada ne bude slana i jako začinjena jela, a piće samo bezalkoholno.

¹⁴ Bolje biti sam nego u lošem društvu.

Primati novac?

Od svih problema što nam ih stvara blagoslov kuća svakako je najteži i najopasniji problem primanja darova i novca. Ako se ovaj đavolski upljuvak ne iskorijeni, od naših blagoslova neće biti nikakve koristi, a još manje blagoslova. Naprotiv, on je pravo prokletstvo i religiozna naopaka, potpuno suprotna samoj svrsi blagoslova i sasvim kontraproduktivna. Prikupljanje darova, novca i bilo kakvih priloga - pa i onih "najsvetijih", kao npr. za Crkvu, papu, biskupiju, za siromahe, izbjeglice, prognanike - uvijek i nehotimice prišiva ovom svetom činu vid lukrativnosti. Na koncu konca vazda je sablažnjivo, a zlonamjernima dobro dođe da mogu ocrniti crkvene službenike. Blagoslov uz čašicu i kesicu je apsolutno nedoličan u svakom pogledu. S jedne strane slavimo Boga, a s druge dižemo na oltar "zlatno tele".

Većina se "haračlija" opravdava riječima: "Pa vjernici mi sami daju." Jasno je da ti oni daju, ali zašto *ti* primaš? Jednako je kriv onaj koji daje i onaj koji prima. "Oni mi time plaćaju redovinu i ako je tom zgodom ne primim, više je nikada neću ni vidjeti". Kamò sreće da ne vidiš ni ti nju ni ona tebe! Tako prikupljena redovina je sotonsko maslo, vražja podvala. Ako se bojiš da ćeš ostati bez nje, barem reci nudiocima: "Nisam za to došao i ovom zgodom ne primam redovinu. Ako mi želite nešto dati za moje uzdražvanje, molim vas to učinite nekom drugom prigodom. Na primjer, donesite mi je u stan".

Ako sasvim ne razdvojimo novac, darove i redovinu od blagoslova, sve naše blagosivanje ostaje obična lakrdija i farsa; dapače postaje ono najgore - tragikomedija!

Rješenje problema

Od svih problema što nam ih donosi trokraljski blagoslov ovo uzimanje novca je najgori i najopasniji za vjeru i našu osobnu vjerodostojnost. Ali, na sreću, od svih ostalih problema je ovaj i najlakše rješiv. Zavisi naime samo o nama. Ponavljam: jedino o nama! Nemojmo uzimati novac i problem je riješen! Nitko nas ne može prisiliti na uzimanje darova. Mi sami i samo mi odlučujemo, hoće li taj ogavni običaj ostati ili nestati. Kadagod uzimamo novac, mi sami hoćemo i odobravamo

taj prokleti običaj. Novac je ovdje samo m o j problem. Ako ga uzimam, ja sam glavni krivac i nitko drugi!

Kad sljedeći put odmah pri dolasku u kuću pozdraviš: "Mir kući ovoj", isti čas reci u sebi: "I mir duši mojoj!" Imat ćeš ga jedino ako blagoslov Božji i svoju savjest ne okaljaš kumirom mamone.

Crkveni euhologij¹⁵ stavlja na prvo mjesto upravo obiteljski blagoslov, a djelioca blagoslova naziva slaviteljem. Da bi ovaj blagoslov zaista bio na slavu Božju, njegov slavitelj ne smije postati davitelj svetosti toga čina. A ne samo on nego i ostali sudionici bogojavljenjskog blagoslova.

Odgoj za blagoslov

Ako želimo u tome uspjeti, moramo svoje nastojanje usmjeriti u tri pravca: 1. odgojiti sama sebe; 2. odgojiti pratioce blagoslova; i napokon 3. odgojiti primaocce blagoslova, tj. sve vjernike. Pastorlani odgoj mora obuhvatiti sve glavne osobe trokraljske drame.

Stid me je što moram isticati prvu točku. Zar jednoga već zaređenog svećenika treba posebno odgajati za dostojno obavljanje blagoslovina? Zar on nije svjestan svetosti svoje službe i svoga imena (svet-jenik)? Je li moguće da još nije dostatno poučen o odgovornom slavljenju svetih sakramenata i sakramenata? Kako se uopće usuđuje dijeliti (iz svoje prazne "riznice" ili iz Božje?) blagoslov (blago slovo-riječ Boga Presvetoga) Božji (ne svoj!) bez najčistije i najuzviješnije motivacije? Odakle mu pravo i drskost da blagoslov pretvara u prokletstvo? Sveti su svećenici razmišljali sasvim drukčije: "*Da mihi animas, caetera tolle*"! (= Meni daj duše, ostalo mi uzmi!)

Ako prije ne odgojim sama sebe, hoću li uspjeti odgojiti i svoje sudionike u slavljenju blagoslova: sakristana, crkvinare, ministrante i pjevače? Pred početak obreda dužnost mi je poučiti sve njih, i skupno i pojedinačno (osobito one koji su u tome "crne ovce") o doličnom vladanju i dobru primjeru ostalima.

¹⁵*Rimski obrednik: Blagoslovi.* Hrvatski prijevod. Odobrila Biskupska Konferencija. Zagreb 1987. Original: *De Benedictionibus.* Ed. typica Vaticana 1984.

Kako nam je poznato iz teologije, sakramentali djeluju “*ex opere operantis*”, a ne “*ex opere operato*”.¹⁶ Stoga taj svoj udio u blagoslovu moraju poznavati i svi njegovi su-dionici. Prigodu za takvu pouku nam pruža upravo ovaj blagoslov obitelji. S oltara treba više puta govoriti o ciljevima i načinu primanja sv. sakramenta i sakramentalna. I ne samo s oltara, već i u župskom listu, na katehezama za djecu i odrasle, a osobito u prigodi javnih blagoslova. Ne bi bilo loše otisnuti, barem na komjutoru, kratku pouku i u obliku letaka, što će ih ministrant podijeliti po kućama uoči njihova blagoslova. Osobito valja naglasiti vrijednost nazočnosti svih članova obitelji u času blagoslova.

Red i raspored je potrebno najaviti prije samoga početka obreda, po mogućnosti s naznakom dana i sata dolaska.¹⁷ To važi naročito za gradsku sredinu, gdje manjka iskustvo tradicije. Glavni odgovornik za točno ispunjavanje plana jest, dakako, sam svećenik. Ako bi nastupila nenadana i velika zapreka (npr. provizija umirućih, sprovod i sl.) za predviđeni raspored, valja o tome navrijeme obavijestiti pogođene, a kad za to nije bilo vremena ni mogućnosti, uljudnost traži da se naknadno ispričamo.

Koliko truda uložimo u pripremu i odgoj svih sudionika blagoslova, toliko ćemo požeti i duhovnih dobara, za sebe i pastvu. Što bude dublje oranje i bolja sjetva, bit će obilatija blagoslovna žetva.

Konačno i najvažnije: Bog i mamona ne mogu skupa. Nikada, nikako i nigdje. Djelitelju blagoslova Božjeg: “*Hic Rodus, hic salta!*”

---

¹⁶ Oba pojma moramo od zgrade do zgrade protumačiti i svim vjernicima u crkvi. Dakako, na pučki i jednostavan način, bez uporabe spomenutih stručnih termina.

¹⁷ S blagoslovom ne valja počinjati ujutro rano, naročito ne u gradu, a također ni u kasne večernje sate.

Riassunto:

LA BENEDIZIONE DELLE FAMIGLIE

Živan Bezić

La tradizionale benedizione delle case all'occasione di Epifania è accompagnata da diversi abusi, i quali possono trasformare la benedizione nella maledizione. L'autore enumera gli abusi tipici, tra i quali come il più nefasto considera il raccoglimento dei doni e denaro. Similmente è molto pericolosa anche l'accettazione delle bevande alcoliche.

Alla fine, l'autore espone alcune considerazioni utili all'educazione dei preti, degli accompagnatori e dei riceventi di questo sacro rito. Il frutto della benedizione dipende di questa educazione.